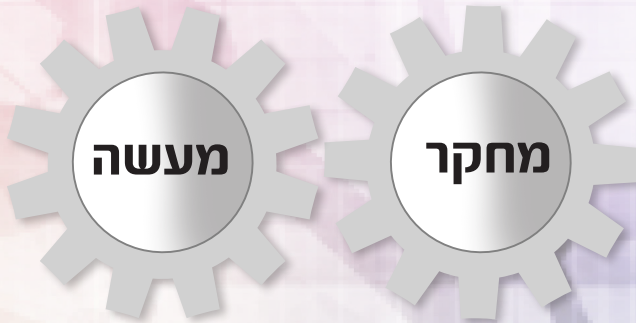

הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מ. סגל

כנס מחקרי מרצים

כנס פתיחת שנת הלימודים תשע"ז

יום חמישי, ב' בחשוון תשע"ז, 3 בנובמבר 2016,
מכללת סמינר הקיבוצים

בתכנית:

התכנסות - קפה ומאפה	9:00-8:30
מושב פתיחה - מליאה, באולם 70	11:00-9:00
<u>ברכות ופתיחת שנה:</u>	
פרופ' ציפי ליבמן , נשיאת המכללה	
ד"ר יהודית וינברגר , רקטורית המכללה	
צאלה יפה , מנכ"לית המכללה	
ד"ר אירית לוי-פלדמן , יו"ר הכנס ודיקנית הפקולטה לחינוך	
<u>הרצאת אורח:</u>	
פרופ' אייל נווה , יו"ר המועצה האקדמית, מכללת סמינר	
הקיבוצים; החוג להיסטוריה, אוניברסיטת תל אביב	
"מה קורה לאחות הגדולה מעבר לים? הבחירות בארה"ב במבט היסטורי"	
הפסקת קפה	11:00-11:30
מושבים מקבילים - סבב ראשון	11:30-13:00
הפסקה	13:00-13:15
מושבים מקבילים - סבב שני	13:15-14:45
ארוחת צהריים	14:45

* בהתכנסות ובהפסקת הקפה יתאפשר לבחור ספר ממאגר הספרים פרי עטם של מרצי המכללה.

פירוט המושבים המקבילים בכל אחד מן הסבבים:

סבב ראשון - 11:30-13:00

1.

מי? מה? ואיפה? - השפעת המרצה, התכנים הנלמדים ומסלול הלימודים על תחושת המסוגלות והזהות המקצועית של סטודנטים

יו"ר: ד"ר מיכל לוי-קרן, מושב הרצאות כיתה 85

מושב זה יציג ארבעה מחקרים שונים השופכים אור על שלושה גורמים המשפיעים על תהליכי הוראה-למידה של סטודנטים: מרצה הקורס, התכנים הנלמדים בקורס ומסלול הלימוד אליו שייך הסטודנט. השפעתם של אלה תוצג בזיקה לתפיסות הסטודנטים לגבי זהותם המקצועית, תחושת מסוגלותם, הערכתם העצמית ותפיסותיהם כלפי מטרת הלימודים האקדמיים.

- **ד"ר אילנה רונן, "המנחה כמוביל תהליך חינוכי בקהילת לומדים"**
- **ד"ר צפי טימור, "האם מורים חייבים להיות מנהיגים? מחקר בנושא תפיסות מנהיגות וניהול חינוכי במערכת החינוך העל יסודי בישראל"**
- **ד"ר אדיב גל וד"ר דפנה גן, "תחושת המסוגלות של פרחי הוראה בהטמעת חינוך לקיימות"**
- **ד"ר חנה אבני שייך וד"ר דורית ברחנא לורנד, "כפתור ופרח או בין מכשירנות להגשמה עצמית: תפיסות מטרת לימודי ההוראה בקרב פרחי הוראה"**

2.

אוטונומיה, מחלוקת ויחסי-כוח: ממסד וקבוצות מיעוט בישראל

יו"ר: ד"ר אמנון יובל, מושב הרצאות, כיתה 86

מדינת ישראל מונחית על ידי עקרונות סותרים, המשקפים את המאבקים הפנימיים העזים המתנהלים בה. כך, המדיניות שלה לאורך השנים מבוססת בו-זמנית על ערכים חילוניים, ליברליים ודמוקרטיים, מחד גיסא, ועל ערכים אתנוקרטיים, דתיים ושמרניים, מאידך גיסא. לאור מצב עניינים זה, יחסי הכוח בין מוסדות המדינה לבין קבוצות המיעוט שבתוכה אינם יציבים ונתונים למשא ומתן מתמיד. זאת ועוד, גם בתוך קבוצות המיעוט עצמן ניטשים מאבקים בין קבוצות משנה התומכות בעקרונות שונים ואף מנוגדים. בתוך הקשר סבוך זה נעסוק במושב בשלוש קבוצות מיעוט ישראליות: החברה הפלסטינית, הקהילה החרדית ונשים דתיות (מיעוט כפול).

• **ד"ר יוסרי ח'יזראן, החברה הערבית בישראל ו"האביב הערבי"**

• **ד"ר חנה קהת, נשים בישראל בין פמיניזם לליברליזם רב-תרבותי**

• **ד"ר עדנה כצנלסון, היעדר לימודי ליבה בתחום החינוך המיני בחברה החרדית**

3.

פרקטיקות של הוראה בשדה

יו"ר: פרופ' דורית פטקין, מושב הרצאות, **כיתה 87**

במסגרת מושב זה נחשף לארבע מחקרים שלהם השלכות תיאורטיות ומעשיות. המחקרים מציגים ארבע פרקטיקות של הוראה מהשדה אשר עשויות לתרום לשיפור איכות ההוראה ולהשבחת הידע החינוכי. נעסוק בשאלה האם שיח ותרכבות השיח החינוכי יכולים לשמש קרקע לגידול ידע חינוכי, האם התוויית תכנית פעולה לטיפול באתגרי החינוך כמו למשל חינוך למדע וטכנולוגיה (למו"ט), עשויה לשמש את קובעי המדיניות בתחום. עוד נדון בסוגיה האם הצבתו של רעיון מרכזי בבילוגיה כמו 'הומיאוסטזיס' והטיפול בלמידת המאפיינים שלו אכן מובילים לחשיבה מערכתית הדרושה להבנתו. לסיכום נתמודד עם דרכים שמטרתן לייעל ולשפר הטמעת מידע באמצעות הוראה מרווחת לעומת הוראה רציפה של שיעורים בעלי תכנים מדעיים.

- פרופ' יהושע גביעון, האם השיח החינוכי יכול לשמש כקרקע לגידול ידע חינוכי?
- ד"ר ענת אבן זהב, ניתוח אסטרטגי של מערכות חינוך: ניהול סיכונים של החינוך למדע וטכנולוגיה בישראל
- ד"ר מוריה מור ופרופ' מיכל ציון, תרומתה של הכוונה לחשיבה מערכתית לתפיסת הרעיון המרכזי בבילוגיה 'הומיאוסטזיס'
- ד"ר רונית רם צור, ד"ר גילי יוסף, ד"ר אביגדור יעקובי וד"ר אילנה אבישר, פדגוגיות מבוססות חקר המוח כדרך להטמעת מידע וייעול ההוראה

4.

חינוך בעידן של אי וודאות

יו"ר: ד"ר יהודית וינברגר, מושב הרצאות, **כיתה 88**

אלו שינויים מתבקשים בתכניות ההכשרה להוראה כדי להכין כראוי את נשות ואנשי החינוך העתידיים במציאות המתהווה של שדה החינוך? במושב יוצגו ארבעה מאמרים מתוך הספר "חינוך בעידן של אי וודאות" (אשר ראה אור

ב-1.9.16). מאמרים אלה, כמו שאר המאמרים בספר, מתייחסים למורכבות שהעשייה החינוכית מזמנת למורים בעידן הנוכחי ולתרומה הפוטנציאלית הטמונה באימוץ מתודות איכותניות להתמודדות עם השלכותיה של מורכבות זו. בתום ההצגה נקיים שיח עם הקהל במטרה לדון בהצעות למענה מעשי לסוגיות אלו.

- ד"ר יהודית וינברגר, מחקר ופרקטיקה בשדה החינוך: הילכו יחדיו?
- ד"ר ניסים אבישר, מתח חיובי: חינוך ביקורתי לסובלנות
- ד"ר איריס בקשי, גורמים הבולמים אמפתיה של מורה
- ד"ר אקי שגב-מילר, השפעתה של הוראה מפורשת על הידע האסטרטגי של סטודנטים להוראת אנגלית

5.

הגיבורה והיפה: סוגיות בענייני מגדר

יו"ר: ד"ר הדס שבת נדיר, מושב הרצאות, **כיתה 190**

הסיפור "פסיכה וקופידון" נחשב לאחד הסיפורים המכוננים בתרבות המערב. אך האם לפנינו סיפור טראומטי שמצויים בו אקט כוחני, שלילת חירות וחפיצון? ועוד בתרבות המערב - האישה היהודייה הייתה מושא ליצירות רבות בתיאטרון האירופי. כיצד דומיינה האישה היהודייה באירופה בספרות הנוצרית? האם דמותה מגלמת את הסטריאוטיפ היהודי הגלותי כאוריינטלי או מערערת עליו? בעוד שהדמיון הנוצרי על היהודי שבוי ברובו בסטראוטיפים אוריינטליסטים שברה צביה לובטקין את המוסכמות והפכה למנהיגת מרד גטו ורשה. כיצד הפכה שנת 1946 (אחרי עלייתה ארצה) לצומת דרכים בחייה? במושב זה יוצגו שלושה מחקרים שעוסקים בדיון בסוגיות מגדריות מגוונות אלו.

- ד"ר לילי גלזר: קופידון ופסיכה - סיפור אהבה? קריאה חדשה במיתוס מכונן ובעיבודיו בספרות ילדים
- ד"ר שרית קופמן שמחון: בתו של היהודי: ייצוג דמותה של היהודייה היפה בדרמה
- ד"ר שרון גבע: "עם ולמרות כל משא העבר": שנת 1946 בביורפיה של צביה לובטקין

6.

אפקטיביות, התמדה ונשירה בקרב מורים במערכת החינוך בישראל

יו"ר: פרופ' חאלד עראר, מושב הרצאות, כיתה ב' 7

מושב זה מציג מבט מקיף הנוגע להשתלבותם של מורים במערכת החינוך בישראל. במושב יוצג מחקר אשר בחן את טיבם של מודלים להכשרה להוראה בישראל, תוך השוואה בין האפקטיביות של מודל ההכשרה הבו-זמני, שבו לימודי התוכן הדיסציפלינרי והלימודים הפדגוגיים נלמדים בעת ובעונה אחת (תכניות התואר הראשון - B.Ed) והמודל ההמשכי המיועד לבוגרי אוניברסיטאות (תכניות הכשרת אקדמאים להוראה). רמת המאקרו של ההכשרה להוראה כשלב בקריירה של מורים, מוצגת במחקר נוסף ונבחנת בפועל מנקודת מבטם של מנהלים, מורים וותיקים ומורים חדשים. המחקר השלישי שיוצג יתייחס להתנהגויות התמדה ונשירה בקרב מורים חדשים במערכת החינוך בישראל.

• פרופ' רות זוזובסקי ופרופ' סמדר דוניצה-שמידט: השתלבותם, התמדתם והתפתחותם האקדמית של מורים במערכת החינוך: השוואה בין תכניות הכשרת אקדמאים להוראה לתכניות התואר הראשון

• ד"ר רינת אלישיב ארביב: נשירה מהוראה: מה מנהלים חושבים על זה?

• ד"ר מרב בדש וד"ר ריבי כרמל: אפקטיביות בהוראה, נשירה והתמדה: תפיסות ועמדות של מורים לאנגלית

סבב שני - 13:15-14:45

1.

בין מילים לתמונות ובין מקומי לעולמי; פרשנות וביקורת בראי האומנות והספרות

יו"ר: ד"ר אלה באואר, מושב הרצאות **כיתה 85**

הרצאות של מושב זה, מציגות בפנינו מספר סוגיות מנקודות מבט מקומיות ועולמיות הקשורות ליחסים בין יוצרים יצירות והקהל הרחב. כיצד מתפתחת יצירה אומנותית כאשר מתעוררות דילמות בקשר לזהות הלאומית של יוצריה? אילו קשרים מתקיימים בין יצירה מקומית ולבין מורשת תרבותית קלאסית עולמית ואיזו זיקה מתקיימת בין מילים וסמלים חזותיים באומנות פלאסטית?

- ד"ר אסתי אדיבי שושן: "עכשיו ברעש: על הספר "סוס אחד נכנס לבר" מאת: דוד גרוסמן
- ד"ר סיגל ברקאי: "אירוניה היסטוריוגרפית: על אמנות, לאומיות וזהויות-ביניים"
- ד"ר נאוה סביליה שדה: "בכחנליה: מאפיינים דיוניסיים באמנות ישראלית עכשווית"
- ד"ר מאיה קציר: "מות מארה- איך לקרוא מילים מצוירות?"

2.

"חינוך אחר" - חינוך כמסע עצמי ומשפחתי

יו"ר: ד"ר טל שמר אלקיים, מושב הרצאות כיתה 86

במושב מגוון מחקרים שעניינם החינוך כמסע אל העצמי - מסע אשר בבסיסו האמונה ביכולת האדם לבצע שינוי דרך השכלה ותהליכים חינוכיים. את המסע נתחיל בהצגת שני מחקרים המתייחסים למשפחת המקור. אחד המחקרים יתייחס להון משפחתי והשפעותיו באופן כללי והאחר לתפיסות ספציפיות של הורים בבתי ספר דמוקרטיים. שני המחקרים האחרים יתייחסו ל'משפחה' מורחבת של קבוצת שווים ועמיתים תוך התבוננות בקבוצה כתורמת למסע העצמי מחד, ובאופי המחקר הייחודי והתמודדות החוקר עם דילמות בחקר קבוצות ייחודיות, מאידך.

• ד"ר אדם הישראלי - "המשפחה כסוכן של שינוי חברתי: מבט השוואתי על הון משפחתי"

• ד"ר אדיר זלצר - תפיסות חינוכיות וחברתיות של הורים בבתי ספר דמוקרטיים

• ד"ר ענת שביט מילר - תכנית להנחיית קבוצות בתקשורת מקדמת חקר תהליכים, תוצרים ומשמעויות

• ד"ר רונית קוריאלי - "דילמות אתיות במחקר עם נערים מתבגרים"

3.

פרקטיקות של הוראה באקדמיה

יו"ר: ד"ר עדי שרעבי, מושב הרצאות קצרות בסגנון

פאצ'ה-קוצ'ה, כיתה 87

במושב זה יוצגו מחקרים שבחנו סוגיות מרכזיות המתייחסות לפרקטיקות של הוראה והשפעתן על הלמידה באקדמיה בכלל ובמכללה להכשרת מורים בפרט. המחקרים מבטאים את השינויים ברוח התקופה, בדרכי ההוראה והלמידה באקדמיה.

במושב יוצגו מגוון של פרקטיקות, תוך התייחסות להיבטים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים, בהתמודדותם של מרצים וסטודנטים עם הוראה ולמידה של תחומי דעת שונים, בסביבות למידה חדשניות.

אופי המושב יהיה בסגנון TED / פאצ'ה קוצ'ה, המאפשר הצגתם של מגוון מחקרים תוך הדגשת המשותף והרב גוניות של הפרקטיקות שנחקרו. בתום המושב נקיים שיח סביב סוגיות שעולות מהשדה בהקשר למחקרים שהוצגו.

• ד"ר אורית ציינר, ד"ר גילה זליכה - "תחושות איום אתגר בקרב סטודנטים פרחי הוראה בסביבות למידה שונות, קורס וירטואלי לעומת קורס משולב"

• ד"ר יהודית וינברגר, ד"ר מירי שיינפלד - "למידה שיתופית במכללה: היבט המרצים"

• ד"ר מיכל לוי-קרן, ד"ר דובי וייס - "קורסים המתנהלים בשיטת "אודיטוריום הפוך"

• ד"ר אורנה פליקס - ד"ר מיקי קריץ, ד"ר תמי זייפרט - "דפוסי הוראה ולמידה בקורסים מקוונים מרובי משתתפים"

• ד"ר רונית בסן צינצינטוס - "ההשפעה של קונפליקט קוגניטיבי על תפיסות מורים ופרחי הוראה בפתרון בעיות"

• ד"ר טינה ולדמן, ד"ר ריבי כרמל - Effect of a mindfulness intervention on pre-service

• ד"ר טינה ולדמן, ד"ר אפרת הראל - "פרחי הוראה לאנגלית כשפה זרה בישראל ובגרמניה עוברים למידה שיתופית- מקוונת על מנת לקדם את כשירותם בניהול פרויקטים מקוונים"

• ד"ר אורנה פליקס, ד"ר תמי זייפרט - "עמדות פרחי הוראה כלפי הערכת עמיתים אנונימית"

• ד"ר מיקי קריץ, ד"ר מירי שיינפלד - "תרומת קורס מקוון רב-משתתפים להכשרת הסטודנטים להוראה: מיומנויות לשילוב טכנולוגיה בלמידה אצל סטודנטים במכללה, מבט רחב ומבט אורח"

מפגשים אימפריאליים בין-תרבותיים

יו"ר: ד"ר אלי בר-חן, מושב הרצאות כיתה 88

לאורך ההיסטוריה אימפריות היוו בית, פעמים רבות כפוי, למגוון של תרבותיות, וזימנו צורות רבות של מפגשים בין-תרבותיים. עניינו של מושב זה הוא לבחון את סוגיית המפגשים הבין-תרבותיים שהתרחשו במסגרתן של שלוש מהאימפריות הגדולות בהיסטוריה, היינו האימפריה הספרדית במאות ה-16 עד ה-18, האימפריה הבריטית בתחילת המאה ה-20 והאימפריה האמריקנית במחציתה השנייה של המאה ה-20. במיוחד מבקש מושב זה להאיר קווי דמיון ונקודות שוני כאחד בין שלושת מקרי הבוחן הללו ובכך לפתוח צהר לעיון נוסף במשמעותם של מפגשים בין-תרבותיים הן עבור אלו הלוקחים בהם חלק הן עבור המסגרת בתוכה הם מתרחשים.

- ד"ר איתן גינזברג: לקראת אתיקה הומניסטית של עימות בין תרבותי טיטני: פרנסיסקו דה ויטוריה ואסכולת סלמנקה, 1535-1573
- ד"ר נמרוד טל: ניווט בין אימפריות: ניכוס תרבותי והמאבק האירי לעצמאות בראשית המאה העשרים
- ד"ר עתליה שרגאי: בראוניז וטפסקווינטל- צרכנות, מזון ואכילה בקרב אזרחי ארה"ב בקוסטה-ריקה

5.

החינוך הקיבוצי: עבר-הווה-עתיד

יו"ר: ד"ר אלון גן, מושב הרצאות כיתה 190

החינוך הקיבוצי נחשב שנים רבות ל"הלום שבכתר" התנועה הקיבוצית. גני הילדים, בתי הספר, החינוך הבלתי פורמאלי, תנועות הנוער, המכללות הקיבוציות (סמינר הקיבוצים ואורנים) היו לחממה המטפחת חדשנות וחלוציות חינוכית.

במסגרת פרויקט קבוצת המחקר של המכללה: קמה קבוצת מחקר בשם "החינוך הקיבוצי: עבר-הווה-עתיד. קבוצה זו עתידה לפרסם ספר מחקרים העוסק בסוגיות שונות בתחום החינוך הקיבוצי, מתוך מגמה להצביע על החשיבות והרלבנטיות של חינוך זה גם בעבר, אך בעיקר גם לעתיד.

• ד"ר רונית פלוטניק - המודל הפסיכופדגוגי-התפתחותי, מערכתי ואקולוגי: תיאוריה-היסטוריה ומחקר.

• ד"ר נירית אסף וד"ר מרווה שמואלי - המורים הראשונים לטבע - יהושע מרגולין ומרדכי סגל: על דמותם המיוחדת של הוגי החינוך הקיבוצי לטבע וסביבה בארץ-ישראל (מייסדי סמינר הקיבוצים) ועל הרלוונטיות של תפישותיהם גם היום.

• ד"ר עדנה בר-רומי פרלמן - ניתוח צילומי טיולים בקיבוצים ככלי להטמעת חינוך ערכי.

וועדת ההיגוי של הכנס: ד"ר אירית לוי-פלדמן (יו"ר), פרופ' סמדר דוניצה-שמידט, ד"ר יהודית ייבגר, פרופ' רות זוזובסקי, פרופ' אסתר יוגב

מרכזת: אפרת וולף אברהמי

צוותי וועדות השיפוט למושבים ויו"רים: ד"ר ניסים אבישר, ד"ר אלה באואר, ד"ר אלי בר-חן, פרופ' ליאורה גביעון, ד"ר אלון גן, פרופ' סמדר דוניצה-שמידט, ד"ר יהודית וייבגר, פרופ' רות זוזובסקי, פרופ' חאלד עראר, ד"ר אמנון יובל, פרופ' אסתר יוגב, ד"ר אירית לוי-פלדמן, ד"ר מיכל לוי-קרון, פרופ' דורית פטקין, פרופ' שי פרוגל, ד"ר עדי שרעבי, ד"ר הדס שבת-נדיר, ד"ר טל שמר אלקיים.

שותפות לארגון הכנס: ד"ר הדס דקל (מנהלת הכנסים והטקסים במכללה), חברות הרשות למחקר ולהערכה